

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 129/2021-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného Advokátskou kanceláriou Gallo, s. r. o., Jilemnického 30, Martin, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Gallo, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 42 C 3/2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

Lázky 300 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 42 C 3/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ 20. decembra 2019 podal na okresnom súde žalobu proti správcovi konkurznej podstaty [REDAKOVANÉ], ktorou sa domáhal zaplatenia sumy 1 168 540 € s príslušenstvom podľa § 12 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ súčasne s podaním žaloby požiadal okresný súd o oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 254 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keďže *„prišiel o všetky majetky a zostal bezmajetný“*.

3. Podľa potvrdenia okresného súdu bola vec sťažovateľa pridelená na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Antónii Ďuranovej a bola jej pridelená sp. zn. 44 Cbi 1/2020. *„Bez akéhokoľvek oznámenia zmeny zákonného sudcu“* bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené uznesenie okresného súdu č. k. 42 C 3/2020-148 zo 17. marca 2020, vydané sudkyňou JUDr. Evou Kráľovou, ktorým nebolo sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdneho poplatku. Podľa názoru sťažovateľa týmto došlo k porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

4. Sťažovateľ z dôvodu, že nemá peňažné prostriedky, nezaplatil na výzvu okresného súdu súdny poplatok v sume 16 596 €, v dôsledku čoho okresný súd konanie zastavil uznesením č. k. 42 C 3/2020-158 z 2. júna 2020 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“) vydaným vyššou súdnou úradníčkou. Proti uzneseniu o zastavení konania podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal, že vyšší súdny úradník nemôže v zmysle § 5 ods. 2 a § 6 ods. 2 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov vydať takéto uznesenie, pretože § 357 písm. a) CSP pripúšťa proti takémuto uzneseniu odvolanie,

a nie sťažnosť. Okresný súd uznesením č. k. 42 C 3/2020-167 z 18. júna 2020 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

5. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že „nadobudol dojem, že postup porušovateľa bol cielený v tom, že sa snažil nepripustiť, aby sťažovateľ mohol využiť odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania podľa §-u 357 písm. a) Csp a tým dostať svoj prípad na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým je KS Žilina. V odvolacom konaní totiž sťažovateľ mohol nechať preskúmať aj opodstatnenosť uznesenia o neoslobodení od súdneho poplatku.“. Týmto postupom okresného súdu došlo podľa sťažovateľa k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručujúcich právo na spravodlivý proces.

6. Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd mu svojím postupom znemožnil čo i len čiastočne uhradiť istinu dlhu, na zaplatenie ktorého bol zaviazaný zmenkovým platobným rozkazom okresného súdu vydaným v konaní sp. zn. 19 Zm 39/2013. Preto je toho názoru, že postup okresného súdu zakladá sťažovateľovi aj nárok na priznanie primeraného zadost'učinenia.

7. Sťažovateľ tiež uviedol, že okresný súd pri rozhodovaní o oslobodení od súdneho poplatku rozhodoval úplne opačne ako iné súdy v Slovenskej republike, ktoré sťažovateľovi oslobodenie priznali, a konkrétne uvádza spisové značky týchto konaní.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

- „1. Porušovateľ v konaní 42C 3/2020 porušil právo sťažovateľa, zaručené
 - čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 38 ods. 1 Listiny, zaručujúcich právo na zákonného sudcu,
 - čl. 45 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaručujúcich právo na spravodlivý proces.
- 2. V zmysle §-u 133 ods. 3, písm. b) zák. č. 314/2018 Z. z. navrhuje sťažovateľ vrátiť vec na ďalšie konanie.

3. V zmysle §-u 133 ods. 3, písm. d) zák. č. 314/2018 Z. z. navrhuje sťažovateľ, aby mu bolo priznané primerané zadosťučinenie v sume 1 000 000 Eur, aby aspoň čiastočne mohol vyplatiť istinu zmenkového záväzku a zastaviť tak čiastočne narastanie úrokov.

4. Sťažovateľ uplatňuje náklady právneho zastúpenia...“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,
e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
f) ktorý je podaný oneskorene,
g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

19. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

20. Predmetom ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré okresný súd zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku.

K namietanému porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny

21. Ústavný súd v súvislosti s námietkou porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

22. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu,

požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

23. Sťažovateľ sa dozvedel o rozhodovaní sudkyne JUDr. Kráľovej z uznesenia okresného súdu č. k. 42 C 3/2020-148 zo 17. marca 2020, ktorým mu nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku a ktoré mu podľa jeho slov bolo doručené 9. júna 2020. Námietku porušenia práva na zákonného sudcu preto mohol sťažovateľ uplatniť už pri podaní sťažnosti podľa § 239 CSP proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky o zastavení konania. Z obsahu sťažnosti sťažovateľa z 15. júna 2020 proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania však nevyplýva, že by sťažovateľ namietal skutočnosť, že v jeho veci rozhodovala sudkyňa JUDr. Kráľová.

24. Nevyužitie tejto zákonnej možnosti nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľ v tomto prípade mal.

25. Keďže sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že námietku porušenia práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi neuplatnil v konaní o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

26. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol túto časť ústavnej sťažnosti ako neprípustnú, pričom sa argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu ním označeného základného práva bližšie nezaoberal.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

27. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

28. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o nesprávnom procesnom postupe okresného súdu, ktorý uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom konanie o jeho žalobe zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, čím mu znemožnil prístup k odvolaciemu súdu.

29. Poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, ústavný súd zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy,

ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

30. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

31. Okresný súd konajúci sudkyňou uznesením č. k. 42 C 3/2020-167 z 18. júna 2020 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania ako nedôvodnú zamietol, keď konštatoval, že vyšší súdny úradník konal a postupoval pri rozhodovaní v súlade so zákonom Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a zároveň nezistil dôvody podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, pre ktoré by bol oprávnený zrušiť uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

32. Podľa § 14 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie vo veciach poplatkov sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku okrem § 357 písm. a).

33. Podľa § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch v konaní podľa tohto zákona koná a rozhoduje vyšší súdny úradník vrátane rozhodovania o zastavení konania. Sudca v konaní koná a rozhoduje o sťažnostiach proti rozhodnutiam vyššieho súdneho úradníka. Ak sa sťažnosti vyhovie v plnom rozsahu, rozhodnutie nemusí obsahovať odôvodnenie.

34. S prihliadnutím na odôvodnenie uznesenia okresného súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa, ako aj na citované ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch, ktoré okresný súd v danom prípade aplikoval, je ústavný súd toho názoru, že nie je žiadna spojitosť medzi sťažnosťou napadnutým postupom okresného súdu a namietaným porušením

základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces, lebo opísaným postupom k zásahu do označených práv sťažovateľa dôjsť nemohlo. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

35. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

36. Ústavný súd, sledujúc hľadiská hospodárnosti konania, nepristúpil k výzve právneho zástupcovi sťažovateľa na odstránenie nedostatku v zákonom ustanovených náležitostiach ústavnej sťažnosti, ktorý spočíval v nejasnom predmete konania, v rámci ktorého sťažovateľ neidentifikoval jednoznačne zásah, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho označených práv, keďže dôvody, na ktorých sťažovateľ založil ústavnú sťažnosť a ktorými je ústavný súd viazaný, neboli spôsobilé viesť k prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a ani prípadné odstránenie tohto nedostatku by nebolo spôsobilé privodiť iné rozhodnutie o jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu